

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 13 mars 1906 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion med begäran om framläggande af förslag till ändring af förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län den 24 juli 1903.

Lagutskottet har till förberedande behandling fått mottaga en inom Första Kammaren af herr *A. Hedborg* väckt motion, n:o 21, af följande lydelse:

»Grundprincipen för skogslagstiftningen i vårt land liksom i många andra länder är, att den enskildes föfoganderätt till sin skog är från synpunkten af det allmänna bästa i ett eller annat afseende inskränkt. Till förekommande af skogens vanvård gälla i vårt land olika lagar för olika trakter, och bland dessa lagar vill jag härigenom påkalla uppmärksamheten å den för Norrbottens och Västerbottens kustland gällande, nämligen kungl. förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län den 24 juli 1903.

Vid nästlidet års lagtima riksdag väcktes i Andra Kammaren en motion angående revision af denna förordning, och till Kungl. Maj:t ingäfvos förra året petitioner från en mängd hemmansägare i Väster- och Norrbotten angående upphäfvande eller ändring i densamma.

Bih. till Riksd. Prot. 1906. 7 Saml. 23 Häft. (N:o 24.)

Motionen blef efter afstyrkande af lagutskottet af Riksdagens båda kamrar afslagen, och någon åtgärd med anledning af petitionerna har ej vidtagits.

De i motionen afsedda ändringarna gingo enligt min mening i den riktning, att det med förordningen afsedda skydd för skogen skulle nästan alldeles försvinna.

Men det missnöje, som råder mot en del af förordningens bestämmelser, är dock enligt min åsikt delvis berättigadt, och jag skall i det följande söka visa i hvilket afseende ändringar i förordningen äro af förhållandena påkallade.

Enligt förordningen får barrträd, som är undermåligt, det vill säga sådant träd, som afverkadt ej håller i genomskärning tjuguen centimeter på ett afstånd af 4,75 meter från storändan, icke utan särskildt i förordningen angifvet tillstånd framforslas till såginrättning.

Detta tillstånd kan under vissa förutsättningar erhållas af revirförvaltaren, som för tillståndets meddelande har att undersöka hemmansägarens skogsområde och därför åtnjuta viss ersättning af hemmansägaren.

I första § i förordningen stadgas följande undantag från skyldighet att begära tillstånd, nämligen: »Dock vare hemmansägare eller åbo ej förment att, äfven utan sådant tillstånd, af hemmanets skog till oundgängligt husbehof låta försåga undermåligt virke å sådana såginrättningar, hvilka ej äro afsedda till försågning af virke för export (husbehofssågar).»

I allmänhet ligga de sågar, som äro afsedda till försågning af virke till export (exportsågar) vid kusten. Men det finnes uppe i landet många sågar, där virke sågas utom till husbehof äfven till export.

Hemmansägarne anse, att det ej borde förmenas dem, som bo vid eller i trakten omkring dylika sågar, att försåga det undermåliga virke, som är för deras husbehof oundgängligt, utan att särskildt tillstånd utverkas.

Att en mängd virke, enligt uppgift afsedt till husbehof, vid dessa sågar tagits i beslag samt dömts förbrutet, är just hvad som framkallat stor ovilja mot förordningen.

Skulle det tillåtas hemmansägaren att vid dylika sågar försåga det undermåliga virke, han för sitt hemman behöfde, utan att söka tillstånd och för dess erhållande orsakas utgifter, vore en stor del af missnöjet med förordningen aflägsnad.

Detta skulle kunna ske därigenom, att hemmansägaren finge rätt att vid hvilken såg som helst försåga det undermåliga virke, som han oundgängligen behöfde å sitt hemman för byggnader, broar etc.

Till förekommande af missbruk måste dock en kontroll anordnas, och den skulle lämpligen kunna ske så, att hemmansägaren, därest han vill till dylik såginrättning forsla undermåligt virke, ålägges skyldighet att till vederbörande revirförvaltare före framforslandet ingifva uppgift angående den mängd undermåligt virke, han oundgängligen behöfde för sitt hemman få försågadt, samt bevis från två trovärdiga män i grannskapet, att uppgiften vore med verkliga förhållandet öfverensstämmande, och hade revirförvaltaren, sedan allt det anmälda virket framforslats till sågen och innan sågningen började, att låta genom en skogstjänsteman med särskildt kronomärke stämpla virket.

Tillstånd har vid något tillfälle af revirförvaltare lämnats hemmansägare att till exportsåg framforsla undermåligt virke för byggnadsändamål, under det andra hemmansägare nekats tillstånd. Men hvad som medgifves den ene bör naturligtvis tillåtas den andre, då förutsättningarna äro lika.

Det är äfven ett annat förhållande i förordningen, som tarfvar rättelse, och det är försäljning af enligt förordningen beslagttaget virke.

Jag tillät mig vid förra årets lagtima riksdag väcka motion om en allmän lagstiftning om beslag.

Lagutskottet ansåg, att den frågan borde upptagas i sammanhang med lagstiftningen om de processuella tvångsmedlen i allmänhet, men erkände samtidigt, att särskildt angående beslag af timmer några närmare föreskrifter borde lämnas, och att den öfverordnade skogsmyndigheten kunde utfärda föreskrifter för skogsstatspersonalen i detta afseende.

Emellertid anser jag, som deltog i lagutskottets behandling och beslut i ärendet, numera, att lagstiftning om beslag ej bör anförtros åt någon annan myndighet än Kungl. Maj:t och Riksdag.

Därför upptager jag frågan om reglerandet af beslag, dock ej i vidsträcktare mån, än som angår beslag enligt ifrågavarande förordning och särskildt försäljning af beslagttaget virke.

För närvarande försäljes det beslagtagna virket *under hand* — ofta för ett uppenbart underpris, enligt hvad som meddelats mig — femton, tjugu à tjugufem öre per stock.

Af de medel, som inflyta från försäljningen, tillfaller en tredjedel kronan och två tredjedelar åklagaren.

Då det många gånger gäller stora värden — från en enda person kunna beslagtagas tusental timmer, som dömas förbrutna —, anser jag, att försäljning bör ske å offentlig auktion.

Försäljningen under hand af det beslagtagna virket kan sägas vara olämplig från två synpunkter: *dels* vet man ej, om staten tillnärmelsevis får hvad den kunde få för sitt virke, *dels* bibringas befolkningen den upp-

fattningen, att blott den betalar något till en statens skogstjänsteman under hand, får den framföra huru mycket undermåligt virke som helst till sågarna, hvilken uppfattning desto lättare vinner insteg, som i allmänhet den, från hvilken virket tages i beslag, från skogstjänstemannen efter beslaget, och innan beslagets laglighet pröfvats af domstol, återköper virket.

Enligt mitt förmenande borde i förordningen stadgas, att, då minst den eller den kvantiteten virke beslagtagits, försäljning skall ske å offentlig auktion, eller att köpeanbud å det beslagtagna eller andelar däraf finge af spekulanter ingifvas till revirförvaltaren före viss genom annons i ortens tidningar angifven dag.

I 3 § 1 mom. stadgas:

»Är skog af beskaffenhet, att för dess ordentliga skötsel och vård fordras afverkning af undermåligt virke, må ägare, som vill låta det virke skeppas, transporteras å järnväg till ort utom Västerbottens och Norrbottens län, sågas eller till pappersmassfabrikation användas, anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare; och åligger det honom eller den skogstjänsteman, som i hans ställe förordnas, att verkställa den undersökning af skogen, som af omständigheterna påkallas.»

Om afverkning därvid befunnits ändamålsenlig, får skogsägaren tillstånd till afverkningen, och de träd, som böra afverkas, blifva af skogstjänstemannen utstämplade.

För denna förrättning är skogstjänstemannen enligt föreskrifter i 4 § berättigad till ersättning af skogsägaren.

Missbelåtenheten med denna bestämmelse och särskildt med dess tillämpning har varit mycket stor, hvarför det kan sägas, att det vore för orten ytterst fördelaktigt, om en lyckligare form för ersättning till jägeribetjäningen kunde utfinnas. En möjlighet vore, att ersättningen bestriddes af statsmedel och att skogsvårdsafgifter i någon lämplig form till statsverket inginge äfven för Norrbottens och Västerbottens län.

På grund af hvad jag anført tillåter jag mig vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t göra framställning, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till ändring af nämnda kungl. förordning i den af mig här ofvan antydda riktning.»

Genom förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Norrbottens län den 29 september 1874, hvilken icke gällde lappmarken, infördes förbud för skeppning och

försägning af virke utaf barrträd, som icke på afstånd af 16 fot från storändan höll i genomskärning 7 decimaltum, barken oräknad. Öfverträddes detta förbud, togs virket i beslag och dömdes förbrutet. I förordningen den 23 juni 1882 förklarades, att föreskrifterna i Norrbottenslagen skulle äga tillämpning jämväl å de delar af Västerbottens län, som icke tillhörde lappmarken. Genom förordningen den 19 mars 1888 sammanfördes dessa för Norr- och Västerbottens läns kustland gällande stadganden i en författning. Den år 1896 tillsatta s. k. skogskommittén yttrade sig bland annat om denna lag. Kommittén fann icke någon förändring böra föreslås beträffande dess grundtanke, förbudet mot utförsel och försäljning af undermåligt virke. Däremot syntes kommittén de förändringar, som under de senare åren ägt rum i ortens kommunikationsförhållanden, påkalla ett sådant tillägg till lagen, att utförsel af undermåligt virke icke allenast genom skeppning, utan jämväl å järnväg blefve förbjuden. Då det därjämte syntes vara fara, att det med lagen afsedda mål, ungskogens fredande, skulle förfelas, därest en betydande pappersmassetillverkning vunne insteg i dessa trakter, ansåg kommittén, att lagen borde fullständigast genom föreskrifter, som förhindrade, att undermåligt virke annat än efter utsyning för sådant ändamål toges i anspråk. I hufvudsaklig öfverensstämmelse med skogskommitténs framställning framlade Kungl. Maj:t för 1903 års riksdag förslag till ny förordning i ämnet. Härvid är att märka, att i detta förslag i öfverensstämmelse med af Västerbottens läns landsting framställt yrkande intagits den bestämmelse, att forslande å järnväg inom de båda länen af undermåligt virke må vara tillåtet. Kungl. Maj:ts förslag vann i allt väsentligt Riksdagens bifall, och den 24 juli 1903 utfärdades ny förordning angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom de delar af Västerbottens och Norrbottens län, som ej tillhöra lappmarken. Denna förordning har trädt i kraft med 1904 års ingång. Samtliga dessa lagar hafva haft till ändamål ungskogens fredande i de afsedda trakterna, och man har sökt vinna detta genom stadganden, grundade på den s. k. dimensionsprincipen.

Vid nästlidet års lagtima riksdag väcktes inom Andra Kammaren en motion rörande ändring af vissa grundläggande bestämmelser i sistnämnda förordning. Denna motion blef af lagutskottet afstyrkt och vann ej heller Riksdagens bifall. Nu föreliggande motion vänder sig endast mot vissa detaljbestämmelser i förordningen och sträfvar, utan att vilja rubba de ledande grundsatserna i densamma, att i afsedda delar åstadkomma förändring i bestämmelser, hvilka hos den skogsägande befolkningen gifvit anledning till missbelåtenhet.

Redan 1874 års förordning medgaf hemmansägare eller åbo att, utan särskildt tillstånd, af hemmanets skog till oundgängligt husbehof låta vid gården såga och använda undermåligt virke, en bestämmelse, som oförändrad kvarstod i dimensionslagarna före 1903 års lagstiftning. Då särskildt på 1870-talet smärre sågar talrikt funnos vid gårdarna, medförde stadgandet ej heller afsevärda svårigheter att få undermåligt virke försågadt, och tillstånd att å annat ställe än vid gården försåga dylikt virke var därför då knappast behöfligt. I den mån emellertid som sågverksindustrien alltmera vann insteg i dessa trakter, nedgick antalet småsågar betydligt, och stadgandet att endast vid gården få försåga till oundgängligt husbehof nödigt virke blef därmed af strängare beskaffenhet än afsedt varit. Med hänsyn bland annat härtill antogs ock, efter enskild motion, vid 1903 års riksdag sådant stadgande, att hemmansägare eller åbo ej skulle vara förment att, utan särskildt tillstånd, af hemmanets skog, till oundgängligt husbehof, låta försåga undermåligt virke å sådana såginrättningar, hvilka ej äro afsedda till försågning af virke för export (husbehofssågar). Med detta stadgande utvidgades ock rätten att till husbehof försåga undermåligt virke för alla dem, hvilka ej hade någon såg vid sin gård, hvaremot förhållandet blef det motsatta för dem, som vid sin gård hade sågar, afsedda helt eller delvis till försågning af virke för export och för hvilka berörda rätt således inskränktes. Det är denna inskränkning, som hos hemmansägarna inom Västerbottens läns kustland framkallat ett missnöje, hvilket bland annat tagit sig uttryck i två under nästlidna år till Konungen ingifna petitioner. Den omständigheten, att samma såg ett år användes endast i den omfattning, att den kan betraktas som husbehofssåg, ett annat år åter jämväl till försågning af virke för export, har ock vållat betydliga konflikter mellan skogsstatens bevakningspersonal och befolkningen, då denna till sådana sågar för försågning framfört till husbehof nödigt virke, och det förhållandet att den ena gången till sådan såg framfördt husbehofsvirke lämnats oantastadt, men en annan gång tagits i beslag, måste själfallet vara ägnadt att ytterligare stegra missnöjet. I detta sammanhang vill utskottet erinra om hvad öfverjägmästaren i Skellefteå distrikt i en till domänstyrelsen den 19 nästlidne februari aflåten skrifvelse härutinnan yttrar. Han anför, att, af angifven orsak, det nästan blifvit en ren omöjlighet att för ortens förbrukning och för delägarne i byasågarna erhålla för hemmanens oundgängliga husbehof erforderligt sågadt virke af mindre dimensioner, om icke under viss kortare tid och under skärpt kontroll tillfälle bereddes hemmansinnehafvare att få använda dessa sina sågar till ursprungliga ändamålet: husbehofsförsågning. Det lärer alltså vara af behovet påkalladt

att råda bot för detta öfverklagade missförhållande, och vill utskottet härvid framhålla, hurusom det icke kan anses annat än billigt, att befolkningen får vid närmast liggande såg — af hvilken beskaffenhet den vara vill — försåga det undermåliga virke, som är för dess husbehof *oundgängligt*. Första villkoret härför är, att för detta behofs tillgodoseende främst anlitas den virkestillgång, som genom redan tillåten afverkning står gårdsägaren till buds såsom afverkning för odling eller enligt fastställd hushållningsplan m. m., så att endast för det, som därutöfver erfordras, finge anlitas den utvidgade rätt, hvarom nu är fråga. Därjämte måste denna rätt så regleras, att ej det med lagen afsedda skyddet för skogen äfventyras. I sådant afseende har motionären ifrågasatt visst angifvet förfarande. Att emellertid, som motionären föreslagit, hemmansägaren skulle utan föregående utstämpling af det undermåliga virket vara berättigad att till sågen framföra detsamma, torde icke böra obetingadt tillstädjas. Det synes utskottet kunna ifrågasättas att för reformens genomförande använda följande sätt att gå till väga. När en hemmansägare för sitt oundgängliga husbehof vill försåga undermåligt virke å såg, som ej är att anse som husbehofssåg, bör han anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare och begära, att det för behofvets täckande af honom uppgifna nödvändiga antal timmer å rot utstämplas. Sådant skall då ske genom vederbörande skogsbetjänts försorg och hemmansägaren därefter utan äfventyr vara berättigad att å hvilken såg som helst försåga ifrågavarande virke. Visar sig sedan, att det sålunda försågade virket ej användes till husbehof, bör bötesansvar inträda. Den med utstämplingen förenade kostnad bör enligt utskottets mening utgå af statsmedel. Utskottet håller före, att med bestämmelser af nu ifrågasatt slag de väsentliga anledningarna till missnöje mot förordningen i ifrågavarande del skulle undanröjas, utan att dess effektivitet därigenom äfventyrades.

Såsom ofvan nämnts, innehöll 1874 års förordning bestämmelse om att virke, som oloffigen afverkats, skulle tagas i beslag och dömas förbrutet. Rätt att i beslag taga sådant virke tillkom allmän åklagare, tjänsteman och betjante vid skogsstaten samt tullstatens tjänstemän, desse sistnämnde inom hamn och lastageplats. Rättighet att utföra åtal i sådana mål ägde endast allmän åklagare och jägeribetjäning, på sätt gällande författningar stadga, hvarför tulltjänsteman, som gjort beslag, därom skulle göra anmälan hos allmän åklagare eller jägeritjänsteman. Medel, som inflöto genom försäljning af virke, som enligt författningen var beslag underkastadt, skulle fördelas så, att en tredjedel skulle tillfalla kronan och två tredjedelar åklagaren, dock att, därest annan behörig person verkställt beslaget, denne skulle af åklagareandelen undfå hälften. Stadganden om

sättet för beslagtaget virkes försäljning saknades däremot i förordningen. Till en början lärer sådan försäljning — liksom af allt annat kronan tillhörigt virke, afsedt för afsalu — hafva ägt rum genom Konungens befallningshafvandes försorg. Då emellertid försäljningarna härigenom fördröjdes och särskildt på grund af den dåvarande bevakningspersonalens fåtalighet svårigheter yppade sig att på ett tillfredsställande sätt bevaka beslagtaget virke, utbildade sig snart nog den praxis, att sådant virke omedelbart efter beslaget och i regel under hand försålles, oftast innan det dömts förbrutet. Det inträffade då ofta, att den, från hvilken beslaget skedde, återköpte sitt virke, särskildt därför att annan köpare i mångt fall ej stod att finna. Huruvida detta skett till underpris, kan utskottet ej vitsorda, men möjligheten häraf är icke utesluten. I alla händelser blef följderna af denna underhandsförsäljning, att allmän kontroll därå uteslöts. Hvarken 1888 eller 1903 års författningar införde bestämmelser om sätt för försäljning af beslagtaget virke. Då i de år 1903 antagna förordningar om vård af enskildes skogar och om skyddsskogar bestämmelser meddelats om sättet för försäljning af beslagtaget virke, men ej liknande stadganden infördes i dimensionslagen, torde detta berott på att man så litet som möjligt ville ändra sistnämnda författning. Förhållandena kvarstå således i detta afseende oförändrade utan att emellertid vidare uppbäras af de skäl, som framkallat dem. Genom anställande numera af en talrikare bevakningspersonal har anledningen till en snabb försäljning af beslagtaget virke delvis försvunnit. De i motionen påpekade olägenheter i det rådande systemet framstå därför än klarare, och en ändring i lagstiftningen till desamma afskaffande torde vara af behovet påkallad. Motionären har i detta afseende föreslagit, att då virke intill en viss minimikvantitet beslagtagits, försäljning skulle ske å offentlig auktion, eller att köpeanbud å det beslagtagna eller andelar däraf finge af spekulanter ingifvas till revirförvaltaren före viss genom annons i ortens tidningar angifven dag. Till ledning för lagstiftningen torde härvid lämpligen kunna tjäna de bestämmelser, som äro gällande för försäljning af skogsalster från statens skogar, äfvensom de stadganden angående beslagtaget virkes försäljning, som finnas införda i lagen angående vård af enskildes skogar 9 § och lagen angående skyddsskogar 5 §. Regeln är, att dessa försäljningar skola ske å offentlig auktion, hvilken enligt sistnämnda båda lagar skall förrättas af åklagaren. Endast smärre virkespartier för statens räkning äger jägmästaren i allmänhet under hand försälja, och blott om vid utlyst auktion å större parti antagligt anbud ej afgifvits, kan jägmästaren erhålla förordnande af Konungens befallningshafvande eller domänstyrelsen att under hand försälja äfven sådant parti. Det föreslagna sättet om in-

fordrande af anbud torde ock i vissa fall vara lämpligt. Fall kunna emellertid äfven tänkas, då försäljning direkt under hand bör lämpligen äga rum. Utom då fråga är om smärre virkespartier, torde sådant blifva erforderligt, när till följd af stundande islossning en snar försäljning är af nöden, äfvensom när eljest förhållandena därtill föranleda. Hvilka bestämmelser som härutinnan kunna finnas erforderliga, torde anställd utredning närmare gifva vid handen. Det kan ifrågasättas, om ej jämväl i administrativ väg utfärdade bestämmelser rörande en från vederbörande öfverjägmästares sida utöfvad kontroll skulle vara värdefulla.

Då de bestämmelser, 1874 års förordning innehöll angående förbud mot fritt förfogande af undermåligt virke, kunde blifva till hinder för en sund skogsvård, i det denna ofta kräver afverkning af undermålig skog för beredande af utrymme för duglig skogsåterväxt, medgaf lagen ägare till skog, för hvilkens ordentliga skötsel och vård fordrades afverkning af undermåligt virke, att, om han ville låta skeppa eller såga detta virke, anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare, hvilken efter verkställd undersökning ägde, därest sådan afverkning befanns öfverensstämma med grunderna för god skogshushållning, gifva tillstånd till afverkning för skeppning eller sågning, dock att träd, som vid storändan höll fem decimaltum eller mera i genomskärning, ej finge afföras, innan det genom förrättningsmannens försorg blifvit med kronomärke stämpladt. Vile ägaren sig till säkerhet hafva virke jämväl af mindre dimensioner stämpladt, var han därtill berättigad. Begärdes sådan förrättning före den 1 juni, skulle, där så ske kunde och skogsägaren det äskade, undersökningen och utstämplingen företagas i sammanhang med de utsyningsförrättningar å kronans skogar, som under året förekommo. Jordägaren skulle ej vara pliktig att för ofvannämnda utsyning eller stämpling vidkännas annan kostnad än godtgörelse till förrättningsmannen för den tid, förrättningen å stället upptog, i hvilket afseende jordägaren skulle erlægga såsom arfvode för hvarje dag fem kronor äfvensom förse förrättningsmannen med kost och husrum eller gifva ersättning därför. Denna blef längre fram bestämd att utgå med tre kronor per dag. I sammanhang med 1882 års förordning och för att ytterligare befordra en rationell skogsvård stadgades, att den utsyning af undermåligt virke, hvarom nyss nämnts, skulle verkställas utan kostnad för jordägaren, därest skogen vore indelad till ordnad hushållning enligt plan, som blifvit af skogsstyrelsen godkänd, samt utsyningen afsåge virke, som enligt planen vore bestämdt att afverkas. Dessa bestämmelser kvarstodo oförändrade i 1888 års förordning och undergingo ingen väsentlig förändring genom 1903

års lagstiftning. Ifrågavarande stadganden gifvo tidigt nog anledning till missbelåtenhet. Då ersättning till förrättningsmannen skulle utgå per dag och en mindre skogsägare gifvetvis icke kunde erhålla utsynning annat än å smärre virkespartier, kunde en förrättning, hvilken under sådana förhållanden ofta nog icke erfordrade en hel dag, blifva rätt betungande för nyss nämnde skogsägare i förhållande till de obetydliga träddpartier, han till fritt förfogande fick utsynade. Den lindring, bestämmelserna om fri utsynning, när skogen indelats till ordnad hushållning, voro afsedda att medföra, har aldrig blifvit af betydelse, då endast ett fåtal indelningsplaner ingifvits till skogs- eller numera domänstyrelsen. När utsynningar för ifrågavarande ändamål begärdes, blef det ock vanligt att särskildt större skogsägare anhöllo att på samma gång få utsynad jämväl den fullmåliga skog, de önskade afverka. En sådan ur skogsvårdssynpunkt synnerligen fördelaktig begäran blef ock enskildt af utsyningsförrättaren villfaren, men då för denna extra förrättning några särskilda bestämmelser naturligen icke funnos meddelade angående den ersättning, skogstjänstemannen därför till äfventyrs skulle bekomma, inträffade det, att enskilda aftal härom uppgjordes. Detta förhållande gaf snart anledning till missbelåtenhet hos befolkningen. Man ansåg, i regel utan fog, att jägmästarne här erhöllo en extra ersättning af den enskilde större skogsägaren för att gynna denne på deras bekostnad, som ej läto företaga dylika extra utsynningar. I och för sig af stor betydelse för skogsvården, blefvo således dessa förrättningar ägnade att hos befolkningen uppväcka misstro mot skogstjänstemännen. Härtill kan ock hafva bidragit, att förrättningsman betingat sig särskild ersättning per träd i de enstaka fall, då större skogsägare någon gång enskildt anmodat honom att i samband med uppgörande af indelningsplaner å deras skogar, därvid taxering skett medelst trädräkning, såsom extra afverkning utsyna och utstämpla undermålig och skadad skog. Domänstyrelsens cirkulär den 27 januari 1903 förutsätter numera emellertid, att sådana taxeringar väl kunna uppgöras i samband med afverkningsplanerna, men äger jägmästaren att härför utfå ersättning af statsmedel. Det är numera endast den särskilda kostnaden för handtlangning vid dessa förrättningar, den enskilde skogsägaren får bekosta. Det har vidare uppgifvits, att när utsyningsförrättning begärts efter den 1 juni, jägmästaren för att under året utföra densamma betingat sig särskild godtgörelse af skogsägaren, och skulle detta i sin mån gifvit anledning till missbelåtenhet. Angående ersättning för utsyningsförrättningar i detta fall innehåller icke någon af dimensionslagarna bestämmelser, och lärer det därför vid något tillfälle hafva inträffat, att en jägmästare härför betingat sig sär-

skild reseersättning. Numera är i alla händelser förhållandet så ordnad, att jägmästaren tidigt på sommaren till öfverjägmästaren ingifver förteckning å de förrättningar, han under återstoden af året har att utföra, äfvensom plan öfver deras ordningsföljd, och sedan ifrågavarande förslag af öfverjägmästaren granskats och godkänts, varder detsamma i god tid, innan förrättningsmannen afreser, offentligen kungjordt. Härigenom äro således ifrågavarande förrättningar underkastade den offentlighet, som bör utgöra garanti mot sist anmärkta förhållande. I allt fall kvarstå, såsom af ofvanstående redogörelse framgår, bestämda anledningar till missbelåtenhet med dimensionslagens bestämmelser i här ifrågavarande afseende.

Då lagen närmast afser skogsskydd och för det ändamålet pålagt den skogsägande befolkningen vissa rätt betydande inskränkningar i dispositionsrätten till skogen, synes det utskottet, som om ej någon åtgärd till undanröjande af berättigade anledningar till missbelåtenhet med densamma borde försummas. Och särskildt i här förevarande afseende gäller det att förändra sådana bestämmelser, hvilka hos befolkningen visat sig ägnade att uppväcka misstro till skogstjänstemännens opartiskhet. Ur desses synpunkt lärer därför också en reform vara att förorda. Densamma bör bidra till stärkande af skogsstatens i ifrågavarande trakter ofta synnerligen ömtåliga och granulaga ställning.

Till utveckling af motionärens förslag till förbättringar i ifrågavarande afseende vill utskottet för sin del förorda bestämmelser i följande riktning. All den undermåliga skog, som för rationell skogsskötsel behöfver afverkas, och hvilken man önskar erhålla till fritt förfogande, bör utstämplas. Men samtidigt bör äfven medgifvas den ur synpunkten af en god skogsvård betydelsefulla utstämplingen af den fullmåliga skog, som man önskar afverka. För att vid samtliga dessa utsyningar förekomma ofvan berörda anledningar till misstroende från befolkningens sida mot de tjänstförrättande utsyningsmännen vore det lämpligt, att all enskild ersättning till desse, utgående vare sig enligt nu gällande författningar eller på grund af enskild uppgörelse, helt förbjödes och ersättning i stället utbetalades af staten. Härigenom finge ock vederbörande skogstjänsteman en i förhållande till skogsägaren mera oberoende ställning. Ifrågasättas kunde, om man, såsom i lagen angående skyddsskogar, borde stanna härvid och göra ifrågavarande utsyningar fullt afgiftsfria för skogsägaren. Skäl kunde ju härför andragas, men synes det utskottet, som om man därmed lämnade tillfälle öppet för påkallande af utsyningar, utan att verkligt behof ur synpunkten af skogens rationella skötsel därtill föreläge. Med hänsyn bland annat härtill torde skogsägaren böra ersätta staten den

med förrättningen förenade kostnad, och vore det i sådant afseende ur flere synpunkter fördelaktigt, om ersättning utginge per träd och kubikmassa, i likhet med hvad som är gällande enligt kungörelsen den 11 december 1903 angående afgäld för utsyning af virke i vissa fall inom de sex norra länen. Härmed vunnes till en början öfverensstämmelse i förevarande afseende mellan nu ifrågavarande skogsägare och sådana inom samma trakter boende kronohemmans och nybygges åbor äfvensom skatte- och frälshemmansägare samt ägare af sågverk med s. k. privilegierad stockfångsträtt, hvilka endast efter utsyning få disponera sin skog. Vidare skulle ett sådant sätt för utsyningsavgifternas bestämmande helt visst medföra någon lättnad för de mindre skogsägarna därigenom, att utsyningsavgifterna särskildt för det smärre virket, hvilka enligt kungörelsen den 11 december 1903 äro beräknade till endast $2\frac{1}{2}$ öre per kubikmeter, skulle ställa sig billigare än hvad nu kan blifva förhållandet med ersättning per dag. Debitering och uppbörd af ifrågavarande avgifter torde kunna ske i likhet med hvad förhållandet är med avgifterna enligt nyssnämnda kungörelse, d. v. s. i sammanhang med kronoskatterna på sätt i kungl. brefvet den 13 juni 1890 är stadgadt. För att slutligen bereda skogsägarna möjlighet att utan större tidsutdräkt erhålla sina ifrågavarande utsyningar vore det lämpligt, att därtill användes ej blott, såsom nu, jägmästare och assistenter, utan ock att den för bland annat Västerbottens och Norrbottens län för närvarande anställde skogsingenjören kunde vid skogsförrättnings handläggning biträda med utsyningar.

Med stöd af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning samt, i den mån densamma därtill gifver anledning, förelägga Riksdagen förslag till ändringar i förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län den 24 juli 1903 i syfte

a) att hemmansägare eller åbo, under förutsättning af nödig kontroll, berättigas att äfven vid andra sågar inom länen än husbehofssågar till oundgängligt husbehof låta försåga undermåligt virke;

b) att tillfredsställande bestämmelser må åstadkommas rörande sättet för försäljning af beslagtaget virke; samt

c) att afgifter för de i 3 § 1 mom. omförmälda utsynings- och utstämpningsförättningar erläggas till staten i stället för till förättningsmannen.

Stockholm den 13 mars 1906.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Herr *Hedenstierna* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.
